

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Region Gotland

Carin Hultgren
Certifierad kommunal
revisor

Sofia Nylund
Certifierad kommunal
Revisor

Anders Rabb
Certifierad kommunal
revisor
Auktoriserad revisor

Jenny Nyholm
Kim Ivarsson
Fredrik Jehrén
Revisionskonsulter

April 2018

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	4
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2.	Revisionskriterier	5
3.	Granskningsresultat	6
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	6
3.1.1.	Iakttagelser	6
3.1.2.	Revisionell bedömning	8
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	9
3.2.1.	Iakttagelser	9
3.2.2.	Revisionell bedömning	12
3.3.	Rättvisande räkenskaper	12
3.3.1.	Iakttagelser	12
3.3.2.	Revisionell bedömning	15

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av regionens förtroendevalda revisorer granskat regionens årsredovisning för 2017. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2017.

Syftet med granskningen är att ge regionens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- *Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?*

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Regionen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och underskott från tidigare år har återhämtats i sin helhet i och med årets resultat.

Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i allt väsentligt innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- *Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?*

I årsredovisningen beskrivs att i regionens koncernstyrkort kan verksamhetsperspektivet ses som det perspektiv där mål för god ekonomisk hushållning finns. Detta innebär att 14 mål inom områdena kvalitet (4 stycken), medarbetare (4 stycken) och ekonomi (6 stycken) omfattas.

Inom ekonomiområdet uppfylls tre mål, ett delvis och två inte alls då budgeterat resultat inte överensstämde med målet även om utfallet kom att överträffa budget och resultatet 150,9 mnkr blev högre än målet 2 procent av nettokostnaden.

Inom området kvalitet uppfylldes tre av fyra mål delvis medan målet (ett) avseende tillgängligheten till Regions Gotland inte bedömdes vara uppfyllt. Samtliga mål inom medarbetarområdet bedömdes vara delvis uppfyllda.

Vi bedömer att resultatet är delvis förenligt med de finansiella mål (inom målområdet ekonomi) som fullmäktige fastställt i budget 2017.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, de verksamhetsmässiga målen (inom områdena kvalitet och medarbetare) som delvis uppfyllda.

Regionstyrelsen gör bedömningen att god ekonomisk hushållning uppnås, men att det finns förbättringspotential. Vi instämmer i den bedömningen men noterar att bedöm-

ningen inte omfattar samtliga mål som fullmäktige beslutat om. Det saknas ett formellt beslut i fullmäktige att det är dessa mål som avser god ekonomisk hushållning.

- *Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?*

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande, förutom hanteringen av komponentavskrivning av materiella anläggningstillgångar (RKR 11:4) som inte tillämpas fullt ut. Resultateffekten av fullt ut tillämpad rekommendation avseende komponentavskrivningar skulle innebära att årets resultat uppgick till 23,6 mnkr högre.

Utöver detta bedömer vi att räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed. Ett antal noteringar om avvikelser återfinns i respektive avsnitt om resultaträkning, balansräkning och tilläggsupplysningar.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och lands-ting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- *Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?*
- *Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?*
- *Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?*

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt regionens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionsstandard för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med regionens ekonomiavdelning. Granskningen har utförts enligt god revisionsstandard med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades för regionstyrelsen 2018-03-22. Regionstyrelsen fastställer årsredovisningen 2018-03-22 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2018-05-14.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomidirektör, biträdande ekonomidirektör och redovisningschef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av regionens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas tydligt väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen, i nämndernas verksamhetsberättelser under avsnittet ”Viktiga händelser” redovisas dessa per nämnd. I nämndernas verksamhetsberättelser i avsnittet ”Utveckling på sikt”, framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom regionens olika verksamheter.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade regionala verksamhetens organisation och verksamhet.

Förvaltningsberättelsens beskrivning av den samlade regionala verksamhetens organisation och upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen är upprättad i enlighet med RKR 8.2 samt KRL 8:1.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen i form av övergripande utfall och kommentarer till större investeringsprojekt. Årets investeringar gentemot budget presenteras i tabell för respektive nämnd, likaså nettoinvestering per huvudverksamhet. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas inte i den samlade redogörelsen. Upplysning om budgetavvikelser lämnas i viss utsträckning i nämndernas verksamhetsberättelser. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns. Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar. Investeringsredovisningen överensstämmer med bokföringen och posterna är överförda till balansräkning och kassaflödesanalys.

Årets nettoinvesteringar uppgår till 436,3 mnkr (616,4 mnkr), vilket är 180,1 mnkr lägre än föregående år. Investeringsutfallet är att jämföra med budget som uppgick till 853,6 mnkr. Avvikelsen förklaras framförallt av att Tekniska nämnden inte genomfört planerade investeringar och därför redovisar en positiv budgetavvikelse om 371,1 mnkr.

De största investeringarna under året är byggandet av kryssningskajen som förväntas bli klar under 2018. Övriga stora investeringar är avloppsverket i Klintehamn, hamnen i Klintehamn samt ombyggnation psykiatrin på Korpen i Visby, samt den nya förskolan Törnekvior i Visby.

Låneskulden har ökat med 95 mnkr och uppgår vid årets slut till 665 mnkr. För 2017 är egenfinansieringsgraden av totala investeringar 154 procent (61,2 procent föregående år), dvs. de skattefinansierade investeringarna är egenfinansierade. Vilket beror på en lägre investeringsnivå och ett högt resultat.

Driftredovisning

Utfallet av regionens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas inte i anslutning till den samlade redovisningen. Däremot lämnas upplysning om budgetavvikelser i nämndernas verksamhetsberättelser. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Den driftredovisning som presenteras i förvaltningsberättelsen inkluderar interna poster, vilket blåser upp omslutningen av intäkter och kostnader. Av den orsaken går det inte att jämföra exempelvis nettokostnader mellan resultaträkningen i årsredovisningen och driftredovisningen. Driftredovisningen bör utvecklas ytterligare genom att komplettera den analys som görs avseende externa intäkter och kostnader i avsnittet finansiell analys genom att där analysera större avvikelser mot budget.

Nämndernas utfall samt budgetavvikelse redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall 2017	Utfall 2016	Budget 2017	Budgetavvikelse
Regionstyrelsen	-244,0	-204,9	-269,0	25,0
Teknisk nämnd	-180,0	-180,9	-177,0	-3,0
Byggnadsnämnd	-7,0	-20,8	-17,0	10,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-11,0	-12,0	-11,0	0,0
Kultur- och fritidsnämnd	-141,0	-142,3	-142,0	1,0
Barn- och utbildningsnämnd	-1 122,0	-1 114,0	-1 130,0	8,0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-265,0	-265,4	-284,0	19,0
Socialnämnd	-1 266,0	-1 237,0	-1 258,0	-8,0
Hälso- och sjukvårdsnämnd	-1 559,0	-1 479,7	-1 505,0	-54,0
Summa nämnderna	-4 795,0	-4 657,0	-4 793,0	-2,0

Nämndernas totala utfall 2017 uppgår till 4 795,0 mnkr (4 657,0 mnkr), vilket innebär en negativ budgetavvikelse om -2,0 mnkr (-31,0 mnkr). Fem av nio nämnder redovisar ett överskott mot budget medan en nämnd redovisar en budget i balans. Regionstyrelsen uppvisar den största positiva avvikelsen mot budget om 25,0 mnkr eller 9 % av budgeten. Gymnasie- och utbildningsnämnden redovisar även den ett stort överskott som motsvarar 7 % av budgeten. Även byggnadsnämnden redovisar ett större överskott som utgör en betydande andel av den totala budgeten (59 %) som i sin helhet förklaras av statsbidraget (byggbonusen) som erhöles 2017.

Socialnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden uppvisar underskott mot budget om - 8,0 mnkr eller 1 % av budgeten (-25,3 mnkr) respektive -54,0 mnkr eller 4 procent av budgeten (-82,3 mnkr). Även tekniska nämnden redovisar ett underskott (-3,0 mnkr).

I nämndernas förvaltningsberättelser finns kommentarer till utfall samt budgetavvikelser.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Årets resultat uppgår till 150,9 mnkr före justering av erhållna realisationsvinster med -23,4 mnkr och återföring av realisationsvinster med +8,4 mkr utifrån undantagsmöjligheten¹. Efter balanskravsjustering är resultatet 135,9 mnkr, vilket innebär att kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b) uppfylls innevarande år.

Enligt kommunlagen ska tidigare års negativa balanskravsresultatet återställas inom tre år, d.v.s. kvarvarande underskott om 15,8 mnkr år 2015 ska i sin helhet återställas senast år 2018. Detta har i sin helhet återställts i och med årets resultat.

Vi instämmer i regionstyrelsens bedömning av att kommunallagens balanskrav för år 2017 uppfyllts och att tidigare underskott återställts inom föreskriven tid.

Regionfullmäktige har beslutat om riktlinjer om resultatutjämningsreserven (RUR) i enlighet med kommunallagens bestämmelser. Regionens eget kapital är negativt om hänsyn tas till ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser. Enligt reglerna för att få avsätta medel till RUR:en så får det lägsta av antingen årets resultat eller årets resultat efter balanskravsjustering uppgå till minst 2 procent av summa skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag. För 2017 innebär det att resultatet måste uppgå till minst 99 mnkr för att avsättning ska få göras.

Under 2017 görs en korrekt reservering med 37,0 mnkr av balanskravsresultatet till resultatutjämningsreserven (RUR), som nu uppgår till 64,1 mnkr.

För att disponera medel ur reserven måste utvecklingen av rikets skatteunderlag 2017 vara lägre än den genomsnittliga ökningen de senaste tio åren samt att resultatet efter balansjusteringar är negativt.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt kommunala redovisningslagens kapitel 4:5 ska förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av den finansiella ställningen. Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning. Analysen omfattar de finansiella målsättningar och mått som Regionfullmäktige fastställt i styrkortet för god ekonomiska hushållning; Resultatnivå i relation till nettokostnaden och andel egenfinansierade investeringar samt soliditetsnivån.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

¹ Reavinsterna avser fastigheter där verksamheten inte längre har behov av lokalerna och avyttringen innebär lägre framtida kostnader.

Regionen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och underskott från tidigare år har återhämtats i sin helhet i och med årets resultat.

Vi bedömer att förvaltningsberättelsen i allt väsentligt innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. God ekonomisk hushållning

Regionfullmäktige beslutade i juni 2016 om en ny styrmodell. Styrmodellen bygger på en balans mellan olika målområden. Modellen har ett gemensamt styrkort med årliga verksamhetsplaner där nämnder och förvaltningar beskriver hur de bidrar till att uppfylla målen i styrkortet. I modellen finns två perspektiv; samhälle och verksamhet. I de två perspektiven finns tre målområden som var och ett innehåller ett antal mål. Totalt 32 mål.

Regionfullmäktige har i strategisk plan 2017-2019 fastställt ett måldokument för perioden med övergripande mål inom de olika perspektiven/målområdena.

Målen beskriver vad som ska uppnås under perioden och följs upp genom indikatorer. Målen är gemensamma för alla nämnder men berör respektive nämnd på olika sätt, något som nämnderna specificerar i sina verksamhetsberättelser. *Alla nämnder förutom kultur- och fritidsnämnden har till årsredovisningen en beslutad verksamhetsplan som bygger på de mål som regionfullmäktige antagit.* En sammanställning av nämndernas arbete visar att det sammantagna arbetet i nämnderna berör samtliga mål, vill säga att minst en nämnd berör vart och ett av målen.

Målområden inom perspektiv – samhälle

- Social hållbarhet (6 mål)
- Ekonomisk hållbarhet (7 mål)
- Ekologisk hållbarhet (5 mål)

Målområden inom perspektiv – verksamhet

- Kvalitet (4 mål)
- Medarbetare (4 mål)
- Ekonomi (6 mål)

I årsredovisningen beskrivs att i regionens koncernstyrkort kan verksamhetsperspektivet ses som det perspektiv där mål för god ekonomisk hushållning finns. Detta innebär att 14 mål inom områdena kvalitet (4 stycken), medarbetare (4 stycken) och ekonomi (6 stycken) omfattas. Sammantaget gör regionstyrelsen bedömningen att Region Gotland uppnår en god ekonomisk hushållning, men att det finns förbättringspotential. Det saknas ett formellt beslut i fullmäktige att det är dessa mål som avser god ekonomisk hushållning.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål – Målområde ekonomi inom perspektiv verksamhet

Inom målområdet för ekonomi finns det totalt 6 beslutade mål. I årsredovisningen bedöms 3 som uppfyllda, 1 som delvis uppfylld och 2 som inte uppfyllda.

I årsredovisningen görs en tydlig avstämning mot regionens mål avseende ekonomi inom perspektivet verksamhet.

Målområde ekonomi och mål	Utfall 2017	Måluppfyllelse
Budgererat resultat ska uppgå till minst 2 % av nettokostnaden.	Budgererat resultat uppgick till 27 mnkr (0,4 %) vid årets ingång men justerades ner till 20 mnkr. För måluppfyllelse krävs en nivå på ca 98 mnkr.	Inte uppfyllt
Årets ekonomiska resultat ska uppgå till minst 2 % av nettokostnaden.	Årets resultat uppgår till 151 mnkr, vilket motsvarar 3,1 % av nettokostnaden.	Uppfyllt
Soliditeten ska vara minst 45 %	Soliditeten uppgår till 42 %.	Inte uppfyllt
Den totala nettokostnadsökningen ska inte överstiga ökningen av skatteintäkter och generella bidrag	Skatteintäkter och bidrag har ökat med 5,0 % medan nettokostnaderna inklusive finansnetto, men exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 3,6 %.	Uppfyllt
Regionens materiella tillgångar ska vårdas.	Målet uppfyllt avseende planerat underhåll som genomförts enligt budget. Målet avseende reinvestering i vatten – och avloppsverksamheten anses inte uppfyllt då medel för detta inte förbrukats under året.	Delvis uppfyllt
Skattefinansierade investeringar ska vara egenfinansierade till 100 %.	Skattefinansierade investeringar uppgår till ca 154 %.	Uppfyllt

Verksamhetsmässiga mål – målområde kvalitet och medarbetare inom perspektiven verksamhet

I årsredovisningen görs en uppföljning av samtliga mål som fullmäktige fastställt för verksamheten inom såväl verksamhetsperspektivet som samhällsperspektivet. Redovisningen görs i de fall det finns tillgängliga uppgifter för året avseende de indikatorer som fastställts till respektive mål redovisas detta.

Målområde kvalitet och mål	Utfall 2017	Måluppfyllelse
Totalt 4 mål under området för kvalitet. Dessa är: <i>God tillgänglighet till Region Gotland</i> <i>God kvalitet i skolan</i> <i>God kvalitet i vården</i> <i>God kvalitet i omsorgen</i>	Dessa utvärderas utifrån vad kunderna/medborgarna upplever i form av kvalitet och tillgänglighet. <i>Utfall för 2017 avseende indikatorerna redovisas för merparten av målen. två mål bedöms som på god väg att uppfyllas, ett som inte uppfyllt och ett saknar bedömning.</i>	Av sammanfattningen framgår att målen bedöms vara på god väg att uppfyllas. Av fyra mål bedöms tre uppfyllda och ett inte uppfyllt. Målet <i>God tillgänglighet till Region Gotland</i> beskrivs som inte uppfyllt då utfallet är sämre än rikets genomsnittliga nivå.
Målområde medarbetare och mål	Utfall 2017	Måluppfyllelse

<p>Totalt 4 mål under området för medarbetare.</p> <p>Dessa är:</p> <p><i>Medarbetare har förutsättningar att bidra till verksamhetsutveckling</i></p> <p><i>Ledare skapar förutsättningar för och tar tillvara engagemang hos medarbetarna</i></p> <p><i>Medarbetare förstår verksamheten och sitt eget uppdrag</i></p> <p><i>Arbetsmiljön ger förutsättningar för medarbetaren att bibehålla god hälsa.</i></p>	<p><i>Utfall för 2017 avseende indikatorerna redovisas för samtliga av målen. Tre mål bedöms som delvis uppfyllda och ett mål saknar bedömning.</i></p>	<p>Av sammanfattningen framgår att målen bedöms vara på god väg att uppfyllas, men att det är en bit kvar innan målen kan anses uppnådda.</p> <p>Av fyra mål bedöms alla fyra som delvis uppfyllda.</p>
---	---	---

Övriga mål – inom perspektivet samhälle

Målområde Social Hållbarhet	Utfall 2017	Måluppfyllelse
<p>Totalt 6 mål under området för social hållbarhet.</p> <p>Dessa är:</p> <p><i>God folkhälsa, Gotlänningarna känner sig delaktiga, Ett jämställt och jämlikt Gotland, Alla barn har goda uppväxtvillkor, Ett rikt och tillgängligt kultur- och fritidsliv, En levande landsbygd och ett attraktivt Visby för bibehållen inomregional balans.</i></p>	<p>Vart och ett av målen är utvärderade från indikatorer som följs över tid och jämförs mot riket. Uppföljning för året omfattar ett fåtal indikatorer.</p>	<p><i>Utfall för 2017 avseende indikatorerna redovisas för ett fåtal indikatorer. Endast ett mål redovisar utfall för samtliga indikatorer. Måluppfyllelsen kommenteras endast för två av målen.</i></p> <p><i>PwC:s kommentar:</i> <i>Måluppfyllelse kan inte bedömas.</i></p>
Målområde Ekonomisk Hållbarhet	Utfall 2017	Måluppfyllelse
<p>Totalt 7 mål under området för ekonomiska hållbarhet.</p> <p><i>Ingen bostadsbrist, Alla elever fullföljer gymnasieskolan, Högt andel gotlänningar i arbete eller studier, God tillgång till vuxenutbildning, Långsiktigt goda och stabila kommunikationer, Ett gott näringslivsklimat, Ökad folkmängd.</i></p>	<p>Målen utvärderas mot indikatorer som följs upp över tid. Ingen uppföljning av indikatorer har gjorts för året.</p>	<p><i>Utfall för 2017 avseende indikatorerna saknas helt eller delvis för vissa indikatorer. Ingen bedömning av måluppfyllelsen görs för något av målen.</i></p> <p><i>PwC:s kommentar:</i> <i>Måluppfyllelse kan inte bedömas.</i></p>
Målområde Ekologisk hållbarhet	Utfall 2017	Måluppfyllelse
<p>Totalt 5 mål under området för ekologisk hållbarhet.</p> <p><i>Utveckla Gotland som ekokommun, Ställ om till lokalproducerad och förnybar energi, Säkra tillgången till vatten av god kvalitet, Gotlands klimatavtryck ska minska, Ett ansvars-</i></p>	<p>Målen utvärderas mot indikatorer som följs upp över tid. Ingen uppföljning av indikatorer har gjorts för året.</p>	<p><i>Utfall för 2017 avseende indikatorerna saknas helt eller delvis för merparten av målen. För ett mål har indikatorer inte beslutats. Ingen bedömning av måluppfyllelse görs.</i></p>

<i>fullt samhällsbyggande som bidrar till tillväxt över hela ön.</i>		<i>PwC:s kommentar: Måluppfyllelse kan inte bedömas.</i>
--	--	--

Av rapporteringen i årsredovisningen framgår, för flertalet av målen, inte någon tydlig bedömning av måluppfyllelsen. För vissa mål och målområden görs en uttalad bedömning för andra saknas det. För målområdena social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet görs endast konkreta bedömningar för enstaka mål. För målområdena kvalitet och medarbetare görs övergripande bedömningar för respektive målområdes måluppfyllelse.

Efter vår översiktliga analys av rapporteringen i årsredovisningen drar vi slutsatsen att målområdena kvalitet och medarbetare bedöms som delvis uppfyllda. För övriga tre målområden inom samhällsperspektivet saknas faktiska bedömningar av flertalet mål samt övergripande bedömningar om målområdenas måluppfyllelse. Det är genomgående svårt att dra slutsatser gällande måluppfyllelsen då kopplingen mellan indikatorer, mål och målområde inte är tydlig. Det skulle även underlätta om samma bedömningsskala användes konsekvent.

Inom ekonomiområdet uppfylls tre mål, ett delvis och två inte alls då budgeterat resultat inte överensstämde med målet även om utfallet kom att överträffa budget och resultatet 150,9 mnkr blev högre än målet 2 procent av nettokostnaden.

Inom området kvalitet uppfylldes tre av fyra mål delvis medan målet (ett) avseende tillgängligheten till Regions Gotland inte bedömdes vara uppfyllt. Samtliga mål inom medarbetarområdet bedömdes vara delvis uppfyllda.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att resultatet är delvis förenligt med de finansiella mål (inom målområdet ekonomi) som fullmäktige fastställt i budget 2017.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, de verksamhetsmässiga målen (inom områdena kvalitet och medarbetare) som delvis uppfyllda.

Regionstyrelsen gör bedömningen att god ekonomisk hushållning uppnås, men att det finns förbättringspotential. Vi instämmer i den bedömningen men noterar att bedömningen inte omfattar samtliga mål som fullmäktige beslutat om. Det saknas ett formellt beslut i fullmäktige att det är dessa mål som avser god ekonomisk hushållning.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt regionens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 150,9 mnkr (81,8 mnkr). I resultatet ingår jämförelsestörande intäkter av engångskaraktär som avser realisationsvinster i samband med fastighetsförsäljning uppgående till 23,4 mnkr. Resultatet medför en positiv avvikelse mot budget med 131 mnkr (50 mnkr). Budgeterat resultat för 2017 uppgick till 20 mnkr. Av lämnade resultatkommentarer redogörs övergripande för budgetavvikelserna. Bland annat förklaras budgetavvikelsen av högre skatteintäkter och generella statsbidrag, samt vinster från fastighetsförsäljningar. Därutöver blev utfallet av pensioner, sociala avgifter och räntekostnaderna lägre än budgeterat. I årets resultat inryms en negativ budgetavvikelse för nämnderna med -2 mnkr. År 2016 uppgick den negativa budgetavvikelsen till -31 mnkr. I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter ökat med 39 mnkr (+2,8 %), verksamhetens kostnader ökat med 177 mnkr (+3,0 %) och avskrivningarna ökat med 19 mnkr (+8,0 %). Budget för resultaträkningen framgår inte av årsredovisningen.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Utfall 2016
Verksamhetens intäkter	1 442			1 402,6
Verksamhetens kostnader	- 5 975			- 5 798,4
<i>Varav jämförelsestörande post</i>				26,6
Avskrivningar	- 257	-240	17	- 237,4
Verksamhetens nettokostnader	- 4 795	- 4 849	-54	- 4 633,2
Skatteintäkter	3 749	3 710	39	3 590,8
Generella statsbidrag och Utjämnings	1 195	1 191	4	1 117,3
Finansiella intäkter	19	7	15	23,2
Finansiella kostnader	- 22	-39	-17	- 16,3
Årets resultat	150,9	20	131	81,8

Vid granskningen av resultaträkningen har bland annat följande väsentliga avvikelser noterats:

- Komponentavskrivning av materiella anläggningstillgångar tillämpas inte fullt ut. Se avsnitt balansräkning nedan.
- Liksom tidigare år finns det en eftersläpning i bokföringen avseende köpt vård från Karolinska Universitetssjukhuset, vilket innebär att årets kostnader i huvudsak består av vårdkostnader för oktober 2016 – september 2017, samt eventuella differenser gentemot uppbokningen per september i bokslut 2015. Vi rekommenderar, i likhet med tidigare år, att regionen ser över sina periodiseringsprinciper avseende köpt vård så att kostnaden för utförda tjänster bokförs på det år som tjänsten utförs i enlighet med god redovisningssed.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Balansomslutningen uppgår till 4 743,6 mnkr (4 446,1 mnkr 2016).

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt regionens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL, med undantag av vad som framgår nedan.

Från och med 2014 finns en uttryckligt krav på komponentavskrivning av materiella anläggningstillgångar (RKR 11:4). Regionen tillämpar inte rekommendationen avseende investeringar gjorda före 2016, utan endast för nya investeringar. Om rekommendationen hade tillämpats fullt ut 2017 hade resultateffekten uppgått till 23,6 mnkr, enligt regionens egna beräkning.

Från och med 2018 kommer rekommendationen att tillämpas fullt ut.

Vid granskningen av balansräkningen har även följande väsentliga avvikelser noterats:

- Regionen tillämpar inte något särskilt konto för bokföring av värdereglerade kundfordringar utan detta ska endast hanteras i redovisningen. Vid bokslutsgranskningen 2017 påträffades kundfordringar förfallna per 2016-12-31 eller tidigare, men som inte värdereglerats, till ett värde om 3 776 tkr. Vi bedömer att denna hantering inte är helt ändamålsenlig.
- Som framgår i avsnittet om resultaträkningen ovan ingår i bokslutet endast upp-bokad skuld för köpt vård av Karolinska Universitetssjukhuset t.o.m. september månad. Vi rekommenderar att regionen fortsättningsvis ändrar periodiseringsprinciper så att även köpt vård för månaderna oktober – december skuldförs i bokslutet. Detta har rekommenderats i tidigare års granskningsrapporter.
- Regionen har för åren 2009-2011 erhållit 31,2 mnkr i försäkringsersättning avseende Garða skola. Beloppet upplöses med 1 mnkr årligen.

RKR har 2012 kommit ut med en information som avser redovisning av försäkrings- och skadeståndersättning m.m. Av denna framgår att försäkringsersättning ska betraktas som ersättning för den eller de tillgångar som skadats eller förlorats och är inte hänförlig till den investering som krävs för att återställa eller återuppföra skadad eller förlorad tillgång. Intäkten ska således intäktsföras.

Regionen har inte anpassat sin redovisning utifrån Rådets information. Förklaringen som ges är att hanteringsbeslutet togs innan Rådet utkom med informationen och därav gjordes en bedömning i enlighet med då rådande praxis. Regionen har därefter valt att behålla samma hanteringsförfarande för detta specifika ärende. Regionen uppger dock att nyttillkomna ärenden kommer hanteras i enlighet med Rådets information.

Vår bedömning är dock att anpassning av denna redovisning bör göras redan nu genom att öka regionens egna kapital med återstoden av försäkringsersättningen som motsvarar drygt 23 mnkr och att den årliga kostnaden ökar med 1 mnkr.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd i enlighet med gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte regionens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt. Noteras dock att samtliga årsredovisningar från bolagen ej var reviderade vid granskningen av den sammanställda redovisningen.

Årets resultat för koncernen uppgår till 191 mnkr (107 mnkr 2016), vilket innebär en förbättring med 84 mnkr sedan föregående år.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

Följande väsentliga avvikelser från god redovisningssed har noterats:

- RKR 14.1: Regionen har inte fullt anpassat sig till komponentavskrivning, vilket framgår av ovan.
- RKR information avseende redovisning av försäkrings – och skadeståndsansättning mm: Regionen har erhållit 31,2 mnkr i försäkringsersättning vilket felaktigt har periodiserats. Beloppet upplöses med 1 mnkr årligen. Regionen har därmed inte anpassat sin redovisning utifrån Rådets information. Förklaringen som ges är att hanteringsbeslutet togs innan Rådet utkom med informationen och därav gjordes en bedömning i enlighet med då rådande praxis. Regionen har därefter valt att behålla samma hanteringsförfarande för detta specifika ärende. Regionen uppger dock att nytillkomna ärenden kommer hanteras i enlighet med Rådets information.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande, förutom hanteringen av komponentavskrivning av materiella anläggningstillgångar (RKR 11:4) som inte tillämpas fullt ut. Resultateffekten av fullt ut tillämpad rekommendation avseende komponentavskrivningar skulle innebära att årets resultat uppgick till 23,6 mnkr högre.

Utöver detta bedömer vi att räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed. Ett antal noteringar om avvikelser återfinns i respektive avsnitt om resultaträkning, balansräkning och tilläggsupplysningar.

2018-04-05

Carin Hultgren
Uppdragsledare/projektledare